

ההכרזה שלי

הכרזת העצמאות

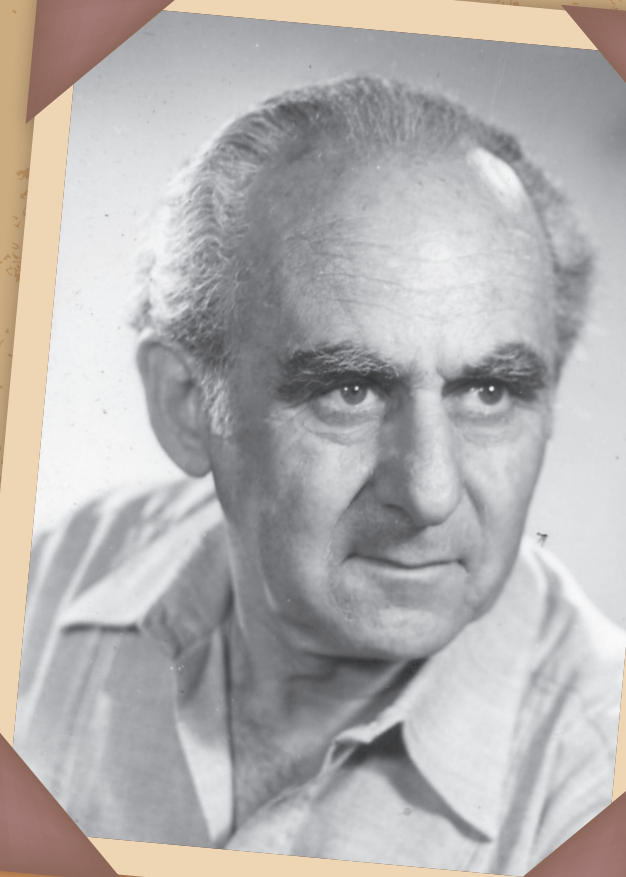

סמוך לצהרי יום ה', 13 במאי 1948, נכנס אוטה וליש, סוכן פרסום וגרפיקאי תל-אביבי, למשרדו ברחוב נחלת בנימין. על שולחנו מצא פתק: בוא מיד אל שרף (זאב שרף, מזכירו של בן-גוריון) בסוכנות. וליש, טרוט עיניים אחרי לילה ללא שינה, לא נלהב מהזמנה דחופה וסתומה זו. כל חפצו היה מעט מנוחה. עשרת הימים האחרונים עברו עליו בעבודה קדחתנית על הכנת סדרת בולים חדשים, תשעה במספר, נושאי הכתובת "דאר עברי" [...] וליש בילה את הלילה בהשלמת הדפסת הבולים. הוא התכונן להציץ במשרדו וללכת לישון. אולם הפתק הקצר גזר אחרת ומקץ רגעים אחדים עלה וליש במדרגות בניין הסוכנות [...] בהיכנסו נתקבל באנחת "סוף-סוף!" קצר רוח, ושני הנוכחים בחדר, זאב שרף ושלמה קידר אמרו לו בקיצור נמרץ: "עליך להכין בתוך 24 שעות את האולם הגדול של מוזאון תל-אביב לשם עריכת טקס הכרזת המדינה." (על פי הספר '32 דקות', פנחס יורמן)

נתקלתי בקשיים מסוימים. על הקירות, למשל, היו תלויות תמונות אחדות שלא התאימו לטקס של הכרזת המדינה, כגון פורטרטים של נשים עירומות. בכניסה למוזאון ניצב טורסו של אישה ומיד החלטתי לכסותו ביריעת בד. כדי לכסות את כל הקיר הארוך מאחורי הבמה בחרתי באפור משום שלא רציתי שבטקס רציני כל כך יתבלטו צבעים רועשים. האפור גם התאים גדולה דיה של הרצל לא היה זמן תמונה גדולה דיה של הרצל לא היה זמן למצוא, אז הדבקתי אותה על רקע גדול יותר, ועם המסגרת 'נעשתה' התמונה גדולה כפי שרצינו שתהיה. ב-11 בבוקר למחרת כבר היה האולם מוכן לקבל את הבאים. (מתוך ריאיון ב'הארץ' במלאת עשור למדינה)

אוטה וליש

ובתנאי מחתרת. מאחר שבזמן הדפסת הבולים עדיין לא נקבע שמה של מדינת ישראל נבחר הכיתוב "דאר עברי" מבין אפשרויות שכללו גם "ארץ ישראל" או "יהודה". לאחר סדרת בולים זו המשיך וליש לעצב בולים רבים בנושאים מגוונים. הוא היה שותף לעיצוב מטבעות הפרטה הישראליים, עיצב את המדליה הממלכתית הראשונה של מדינת ישראל, מדליית עשור לחירות ישראל וכן שטרות של 50-100 מ"ל. וליש יצר גם כרזות רבות וסמלילים (לוגואים), בהם הסמלילים של החברות תנובה ואסם.

אוטה/אוטו וליש מעצב גרפי ישראלי שעיצב חלק ניכר מהסמלים הבולטים של מדינת ישראל, בהם כתיבה קליגרפית של מגילת העצמאות, מטבעות, בולים, כרזות, סמלילים (לוגואים) מדליות ושטרות. יליד אוסטרו-הונגריה. עלה לארץ בשנת 1934 ופתח סוכנות לפרסום וסטודיו לגרפיקה בתל-אביב. נתמנה על ידי זאב שרף, מזכירו של בן-גוריון, לעצב ולהכין את היכל העצמאות לטקס ההכרזה וכן לעצב את מגילת העצמאות, להשיג את הקלף בעבודה ולכתוב אותה בפועל. וליש יצר את סדרת הבולים הראשונה, "דאר עברי", שהוכנה ערב הקמת המדינה בפעילות קדחתנית

הייתי נרגש! בקיבתי חשתי ריקנות מוזרה של התרגשות. בעבר טיפילתי בסידורים טכניים ואמנותיים בקונגרסים ציוניים, ובשבועות האחרונים הכנתי את אולם בית הקרן הקימת בתל-אביב למקום ישיבות מועצת העם, אך מעולם לא הייתה לי משימה חשובה כזו לבצע ביממה אחת. במוזאון כבר היו מוכנים לבואי. לווייתי 100 לירות מקרן היסוד ואצתי למחסני המשביר המרכזי לקנות בד ועץ [...] בתוך 4 שעות הפך אולם המוזאון לבית מלאכה, שעובדיו נתונים בתחרות מורטת עצבים עם מחוגי השעון, מקימים במה ודוכן, מכסים תמונות [...] קניתי כמה מנורות חזקות, לקחתי שטיח בהשאלה מבית מסחר ברחוב שטמפק. שאלתי תמונת הרצל מקרן היסוד ורצתי לכבס את הדגלים בכביסת בזק. לפנות ערב נקראתי שוב אל שרף, שהטיל עליי להיות מוכן לכתוב את הכרזת המדינה לקראת הטקס. אחרי חיפושים רבים מצאתי קלף, מהסוג שמשמש לאהילי מנורות. בדיקה בבית המהנדסים העלתה שהוא חזק מספיק אולם מובן שלא הספקנו להעתיק את נוסח המגילה, ובטקס חתמו האנשים על קלף ריק שמוצמד אליו הנוסח המשובפל. בשבועות שלאחר ההכרזה העתקנו אני ועוזרי דודי סידנו את הנוסח באות ספרדית שנבחרה מספר תורה עתיק, ותפרנו את שלושת חלקי המגילה. את חותמת מגן הדוד עשו שני סופרי סת"ם." (על פי הספר '32 דקות', פנחס יורמן)

